

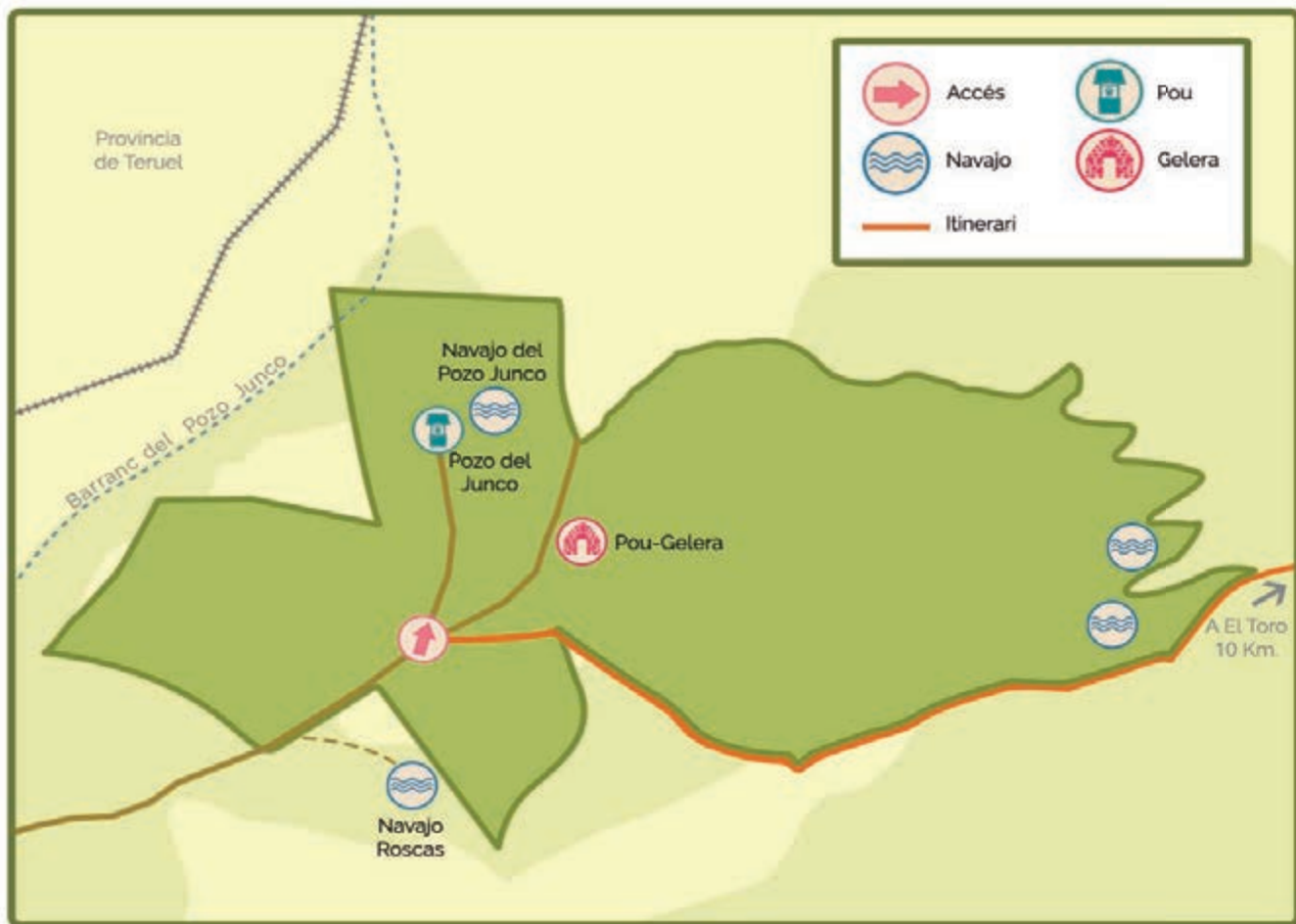

+ PARATGES CASTELLÓ

EL POZO
JUNCO

EL TORO

El rostro del vent

El mapa del tesoro.....

A aquest paratge arribaràs per pistes forestals i camins agrícoles, així que no sobra que preguntes a la localitat l'estat de les pistes segons el vehicle amb què accedesques. També pots arribar caminant si segueixes la senda senyalitzada que parteix del nucli urbà. Són uns 12 quilòmetres de distància amb un desnivell d'uns 500 metres.

Has arribat a un Espai Protegit. Sigues protagonista de la seua conservació

Descobrir una xicoteta meravel·la.....

El Pozo Junco, que dóna nom al paratge, és una surgència **d'aigua** que, depenent de l'època de l'any i de les pluges i les nevades, pot brollar més o menys prop de la superfície en l'altiplà d'un turó amb 1558 metres d'altitud. L'aigua d'aquest pou, la boca del qual els pobletans netegen de tant en tant, ha saciat la set de pastors, caçadors i animals durant generacions.

Quan arribes al paratge hi ha dues coses que criden l'atenció, una natural i l'altra provocada pels usos humans.

La primera, la natural, és el paisatge **d'alta muntanya** acostumat a la neu i el fort vent que han anat conformant una vegetació baixa, abaldufada, arran de sòl la més abundant. La **savina rastrera** i el **coixí de monja** cobreixen

El Pozo Junco, un brollador d'alta muntanya

Merla capiblanca, s'identifica per la mitja lluna blanca

ací i allà el terreny amb les seues taques de color verd o morat quan floreix l'última. Algun **pi negre**, **ginebre** o **savina turífera** planten cara al vent amb valentia, encara que prefereixen les zones més resguardades.

La segona cosa que veuràs seran els **navajos**, o bassiots. Una espècie de xicotetes basses, naturals o naturalitzades, on es reserva l'aigua per al bestiar o la fauna silvestre.

I, parlant de la fauna, és d'allò més variada. És el millor paratge per a veure **tords**, **merles capiblancs** i **roquers rojos** i **cabirols**; també **teixons**, **porc senglars**, **rabosots**, **talpons**, **lirons caretos** i **genetes**. I mira bé perquè no serà difícil que veges **sargantanes cendroses** o **cuallargues**. I atents a l'estiu, podreu fotografiar la **papallona Apolo**!

Gaudir del natural.....

Ser el paratge natural municipal de major altitud de la província de Castelló atorga al Pozo Junco un paisatge especial. Les taques de **vegetación arran de terra**, que tant recorden el pelatge d'un llunyà animal, i l'alta concentració de bassiots no es veuen a altres llocs.

En la part alta del turó, just molt prop del **Pozo Junco** que li dóna nom, conflueixen diversos camins que recorren el terme municipal i el comuniquen amb les poblacions veïnes.

Quan visites el paratge, si no et decideixes a recórrer els 12 quilòmetres que el separen del Toro caminant, intenta deixar el teu vehicle abans d'arribar dalt, per a així gojar amb calma de l'arribada. Camina lentament.

Observa les xicotetes basses que guarden l'aigua, els **bassiots**, com el **Navajo Roscas**. Explora el que queda d'una antiga **gelera**. Busca amb la mirada l'antiga **paridora per al bestiar**.

I el **pou**? Si vas amb presses no el veuràs. A penes és un forat arran de sòl, protegit per una talaquera de fusta i cordes. Seu junt amb ell i sent la força de **l'aigua subterrània**, i del silenci que allí reina potser interromput pel cant d'algun pardal.

I després camina o recorre les sendes amb la teua bicicleta de muntanya el temps suficient com per a obrir la gana. El Toro t'espera amb un munt de coses delicioses.

La savina rastrea i el coixi de monja conformen un paisatge singular

Això era que.....

Les geleres, testimoni de la indústria del gel

La història d'aquesta localitat, que coneguem, comença amb el **jaciment iber de la Peña de las Majadas**, allà per l'any 250 a.C., així que les seues terres poden murmurar-nos moltes coses, algunes belles com la forma de vida dels seus habitants, tan en equilibri amb la naturalesa; altres tràgiques, com aquelles que continuen sent testimoni de la **Guerra Civil**. El paratge va quedar entre les zones de **trinxeres** dels dos bàndols, molt pròximes al pou, amb el seu aeroport, hospital, polvorí...

El paratge va ser utilitzat des d'antany com a **zona de pasturatge** dels ramats, d'ací l'existència de tants bassis no sols en ell sinó a tot el terme municipal.

També va ser i continua sent un lloc molt apreciat pels caçadors i, en l'actualitat, en l'època de **bolets**, són molts els que s'acosten en busca de rovellons, bolets de card i de xaparra.

La neu a El Toro sempre ha estat freqüent, encara que avui en dia haja disminuït, així que la seua població va construir **geleres** on convertir-la en gel amb què comerciar a llocs tan llunyans llavors com València capital.

El veïnat d'aquest poble de muntanya ha sabut sempre com aprofitar tots els recursos que els oferia la naturalesa al seu voltant, per això van ser dels primers a practicar el secret art de la recerca de **tòfones silvestres** i a trobar les vies més adequades per a la seua venda. Ara aquesta activitat s'ha professionalitzat i es planten carrasques amb el fong de la tòfona i s'espera pacientment que ofereixen aquestes xicotetes joies. Dóna prova de tot això la celebració anual de la seua **Fira de la Trufa**.

Sabors: terra i tradició.....

Només que sigues un pèl aficionat a les coses del bon menjar sabràs que a El Toro s'ha d'anar l'últim cap de setmana de novembre per a gaudir amb la seua **Feria de la Trufa**, de les més antigues amb tretze anys ja de vida. Aprendre's a caçar tòfones a l'estil més tradicional i a cuinar amb elles de la mà d'un gran xef. I, el millor de tot, podràs emportar-te a casa una gran varietat de productes elaborats amb aquest indescriptible fong. A que entra fam només de pensar-ho?

Però hi ha més delícies en aquest poble de muntanya. **L'orsa**, que pots comprar en la seua carnisseria, amb les seues costelles, el seu llom i les seues llonganisses et proveirà de l'energia necessària per a recórrer caminant la senda fins al Pozo Junco.

La pena és que ja no hi ha forn a la localitat, perquè el seu **pingano**, que és com anomenen el *panquemao*, és d'allò més deliciós igual que els **rollicos d'anís**.

Les muntanyes d'El Toro guarden tresors no tan preats com la tòfona, però sí molt deliciosos: són els **rovellons**, **els bolets de xaparra** i els de **card**.

El gos és indispensable en la recerca de la tòfona

Més enllà del paratge.....

A més de les **Festes Patronals en honor de Sant Roc**, a partir del 15 d'agost, i de les **Festes de San Antón**, al gener, ningú ha de perdre's la singular **Fiesta de la Siega y de la Trilla**, que celebren l'últim cap de setmana de juliol, amb una recreació històrica dels treballs del camp entorn dels cereals.

Han restaurat l'**ajuntament**, una **antiga llotja del segle XVI**, amb els seus porxos amb arcades i els seus calabossos. També s'ha restaurat un vell **molí de cereal** en la cooperativa i l'**antic llavador**.

L'**església de la Mare de Déu dels Àngels**, del segle XVII, les **ermites de Sant Roc i Santa Maria**, el **pont medieval**, les ruïnes del castell amb la seua església, **la font del Jaríz**... No et donarà temps a veure-ho tot en un dia.

Però, per si la visita al paratge del Pozo Junco t'ha deixat amb ganes de més naturalesa, El Toro amaga, en l'**estret del Cascajar**, el **naixe-**

ment del riu Palància. La senda per a arribar fins a ell està perfectament senyalitzada.

Fiesta de la Siega y la Trilla

On has vist la pell de lleopard?

AGRAÏMENTS

A Antonio Escrig i Mari Carmen Morte per ajudar-nos a conèixer cada amagatall del paratge

A Ana Mª Orduña i José Orduña pel seu temps, treball i afanys en favor del poble

A Eusebio Garcia i Miguel Ángel Aranda per compartir els seus
amplis coneixements del paratge

Ayuntamiento de
El Toro

INTERPRETA NATURA

DL CS 611-2017

I, per si vols saber més sobre El Toro

Ajuntament: 964 123 001

www.eltoro.es

www.turismodecastellon.com

